

Gyermekkori vérképző-össejt transzplantáció Magyarországon

Kriván Gergely
Szent László Kórház

Esetismertetés 1.

- ***B.R. fiú, 1986***
- 6 hónapos korában meghalt
- Pneumocystis carinii pneumonia
- Gombás nyelőcsőgyulladás
- Generalizált BCG szepszis
- Poszt-transzfúziós GVHD

Esetismertetés 2.

- ***B.R. – laboratóriumi leletek***
- T-, B sejt szám: ↓
- In vitro lymphoblasztos transzformáció: ↓↓
- IgA, IgM: 0
- IgG: ↓↓↓

Súlyos kombinált immundefektus (SCID) - klinikai jellemzők

- Születéstől kezdve súlyos, életveszélyes fertőzések (baktérium, gomba, vírus, protozoonok)
- Opportunista kórokozók
- Generalizált BCG oltás
- Transzfúziós GVH (graft versus host reakció)
- Családi kórtörténet

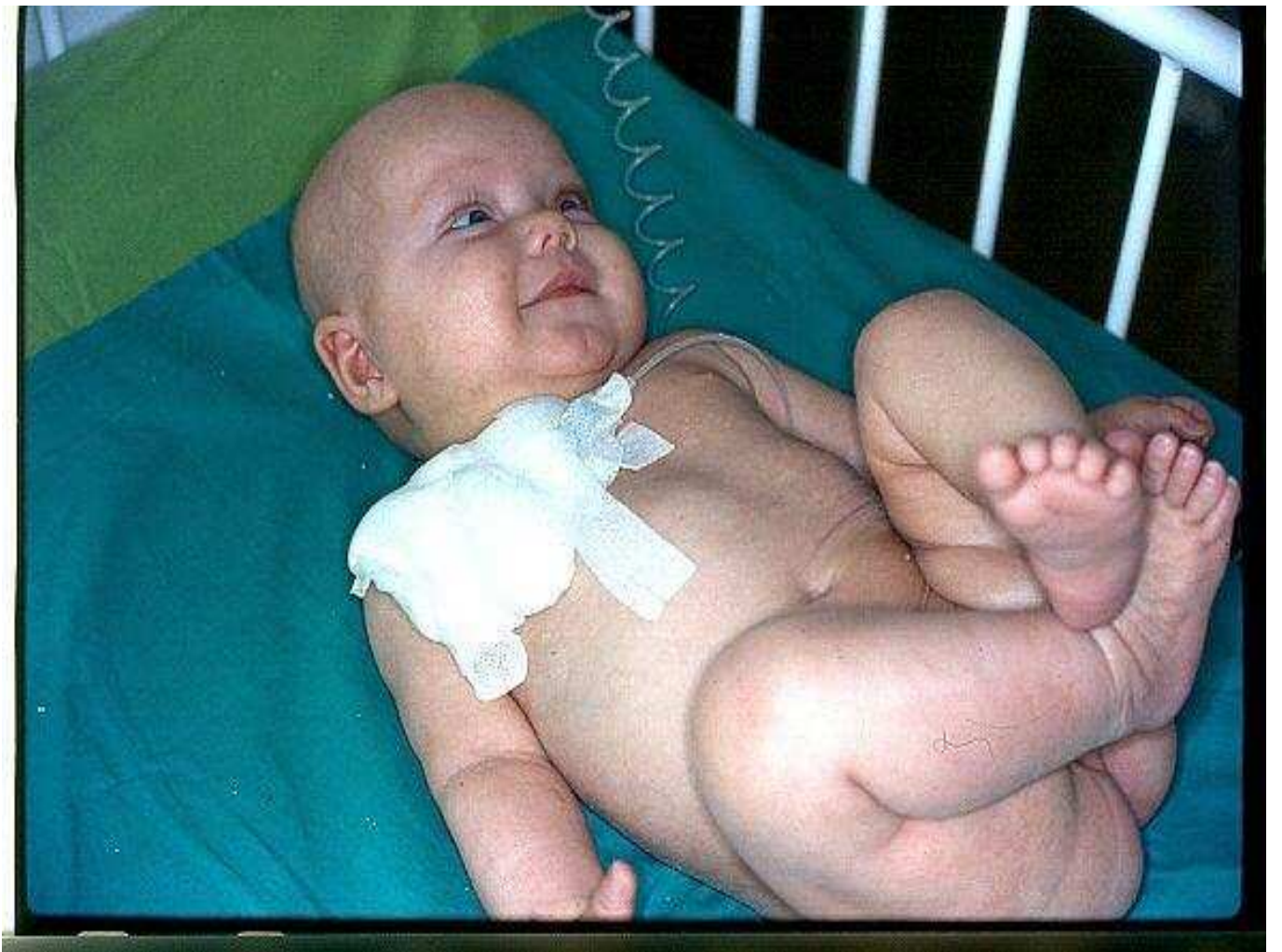

Esetismertetés 3.

- **B. B. fiú, 1989** **egészséges**
- **B. V. leány, 1991**
- Alacsony T-, hiányzó B sejtek
- In vitro lymphoblasztos transzformáció: ↓↓
- In vitro allogén sejtekre adott transzformáció: ↓↓↓
- IgA, IgM, IgG: ↓↓↓

1991 november

14 évvel később

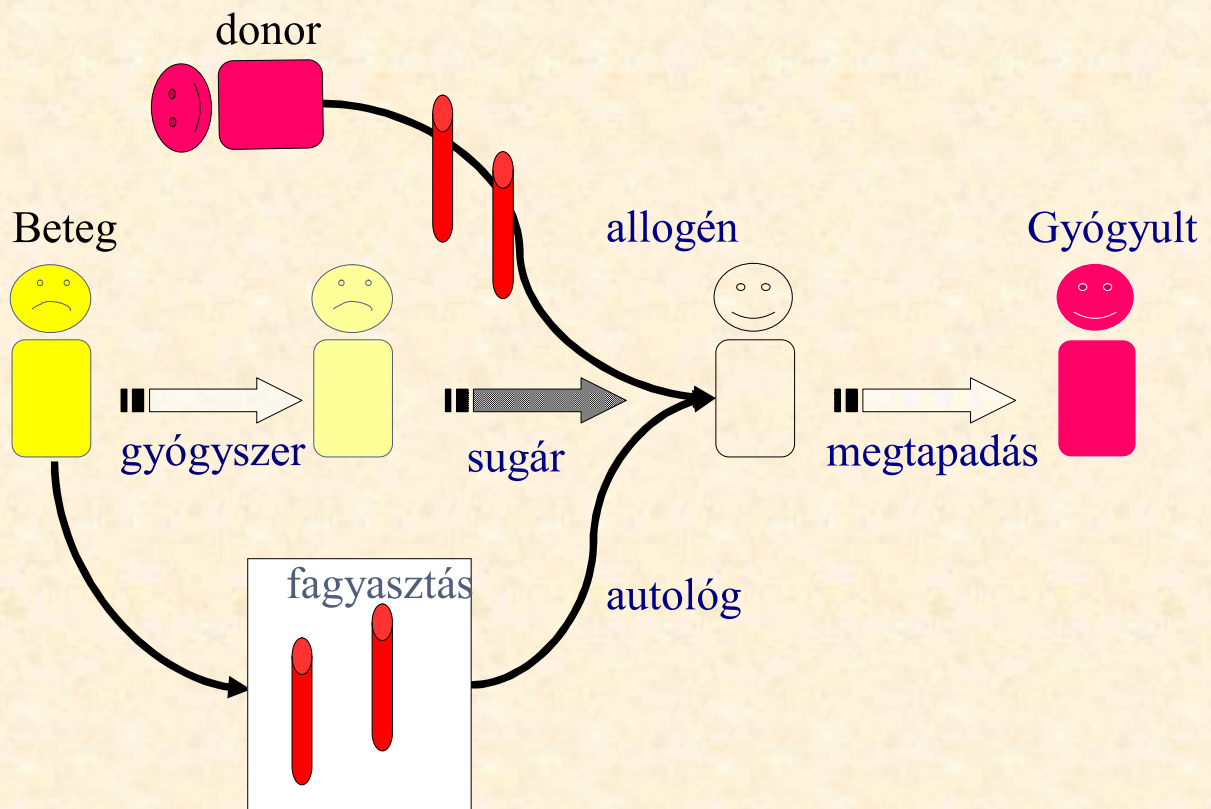
Dr. & Mrs. Thomas with Carreras in 1996

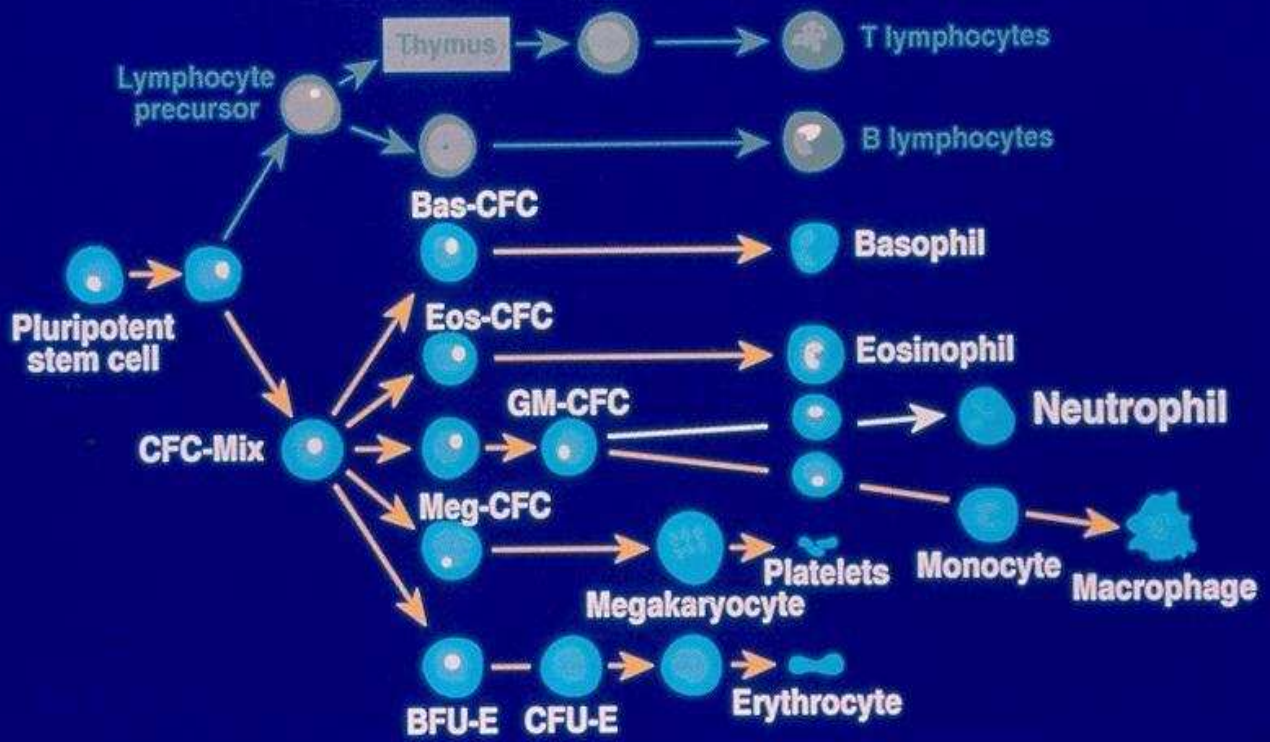
A transzplantáció típusa

- Allogén (más személyből származó őssejtek)
- Autológ (saját őssejtek)
- Szingén (egypetűjű ikrek)

Az őssejtátültetés folyamata

A vérképzés sémája

Indikációk 1.

- Malignus hematológiai betegségek
 - Akut lymphoid leukaemia
 - Akut myeloid leukaemia
 - Krónikus myeloid leukaemia
 - Juvenilis CML
 - Hodgkin lymphoma
 - Non-Hodgkin lymphoma
 - Myeloma multiplex, CLL

Őssejt-átültetéssel gyógyítható, veleszületett, nem malignus betegségek

■ Hematológiai betegségek

- **Fanconi anaemia, Diamond-Blackfan anaemia**, congenitális neutropenia egyes esetei, sarlósejtes anaemia, thalassaemia major

■ Súlyos primer immundefektusok

- **Súlyos kombinált immundefektus, Wiskott-Aldrich syndroma**, neutrophil actin defektus, **leukocyta adhéziós defektus**, Chediak-Higashi syndroma, Griscelli syndroma, Krónikus granulomatosis, porc-haj hypoplasia, haemophagocytás lymphohistiocytosis, **X-LP**

■ Tárolási- és anyagcsere betegségek

- **Mucopolysaccharidosis I, VI, mucolipidosis II**, globoid-sejtes leukodystrophia, metachromasiás leukodystrophia, **X-adreno-leukodystrophia, malignus infantilis osteopetrosis**

Feltételezett mechanizmusok:

- A beteg (recipiens) enzimhiányos csontvelői sejtjei kicserélődnek a donor egészséges csontvelői sejtjeire
- A donor sejtjeiben termelődő enzim bejuthat a recipiens sejtjeibe (közvetlen sejt-sejt kontaktus vagy receptor-mediált úton)
- „Metabolikus filtráció”: a keringő szubsztrátot a donor sejtjei bontják le

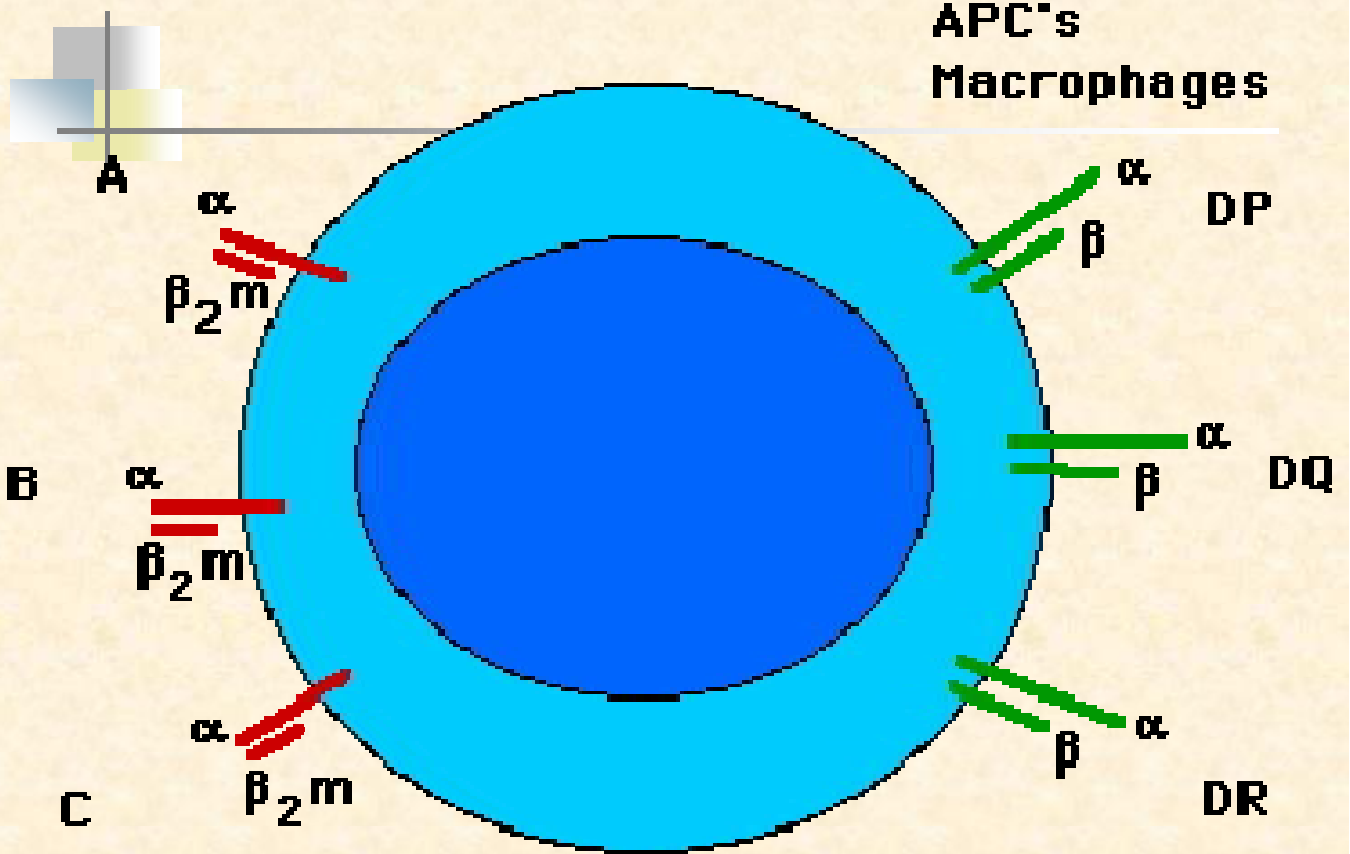
Indikációk 3.

- Szolid tumorok
 - Neuroblastoma
 - Ewing sarcoma
 - Medulloblastoma

Nemzeti munkacsoport	Protokol	Betegek száma	Eseményment es túlélés	Összesített túlélés
Ausztria	A-NB94	28		43% (3 év)
Franciaország	LMCE1	72	8%	
	LMCE3	99	29%	
	F-NB97	47		
Németország	NB85	135		20%
	NB90	206		32%
Olaszország	NB-85	106	18%	27%
	NB-89	76	17%	26%
	NB-92	170	16%	28%
Spanyolország	N-I-87	60		24%
	N-II-92	72		30% (4 év)
Egyesült Királyság	ENSG5			
	-OPEC/OJEC	130	17,7%	18,6%
	-COJEC	125	31,3%	39,6%

MHC Class I:
All nucleated cells

MHC Class II:
B cells
APC's
Macrophhages

Donor típusa

- HLA identikus testvér vagy egyéb rokon
- HLA identikus idegen donor
- HLA nem identikus (pl. haploidentikus rokon)
- HLA nem identikus idegen donor

Transzplantációs felterjesztések

Év	Autológ	Allogén	MUD keresés
2004	33	46	26
2005	30	41	25
2006	20	29	19

Elvégzett transzplantációk

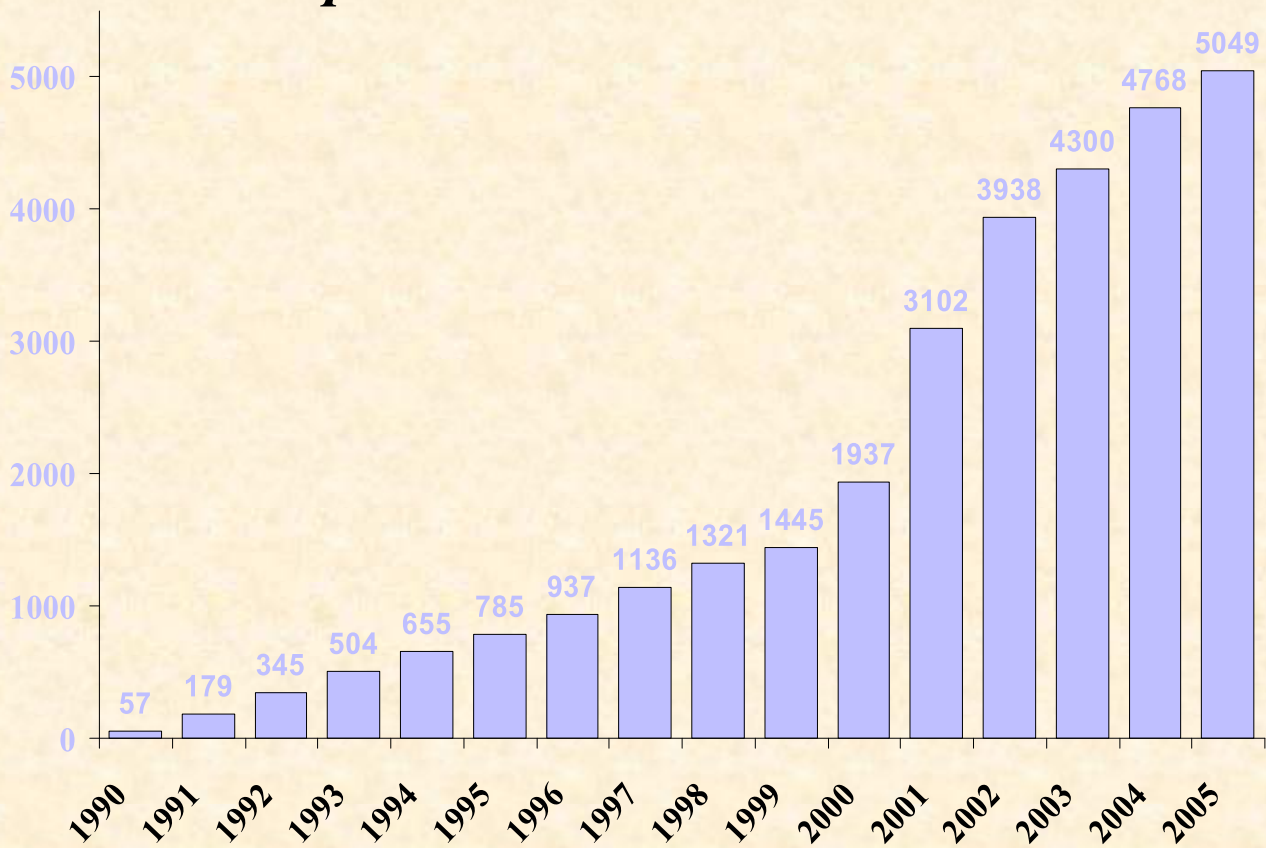
Év	Autológ	Allogén	
		Családi	MUD
2004	15	10	13
2005	20	12	15
2006	16	8	16

Total number of stem cell donors and cord blood units

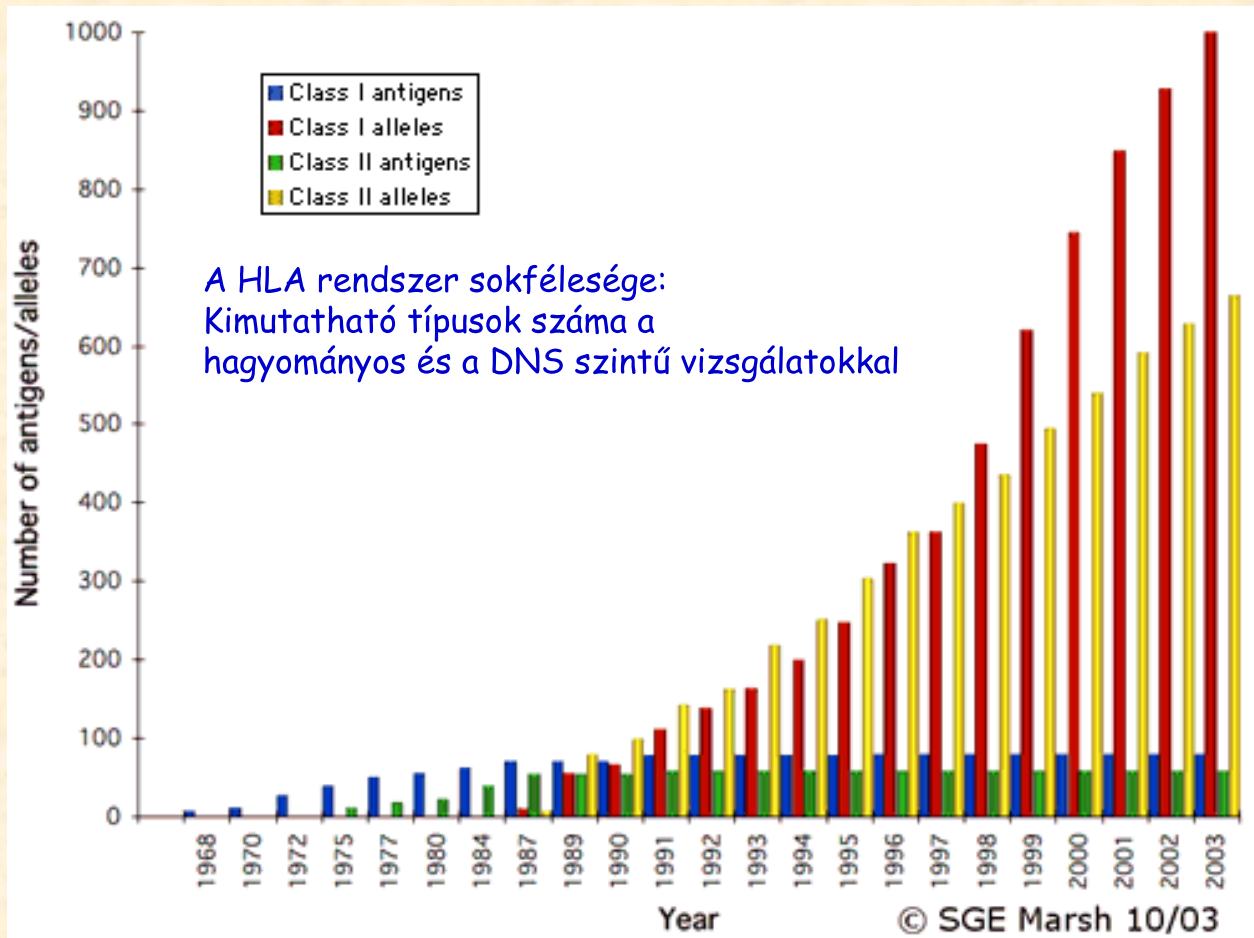
Magyar Csontvelődonor Regiszter (HBMDR)

HLA-típusított önkéntes csontvelődonorok

A donorok és a köldökvér egységek száma BMDW (2005. október 7.)

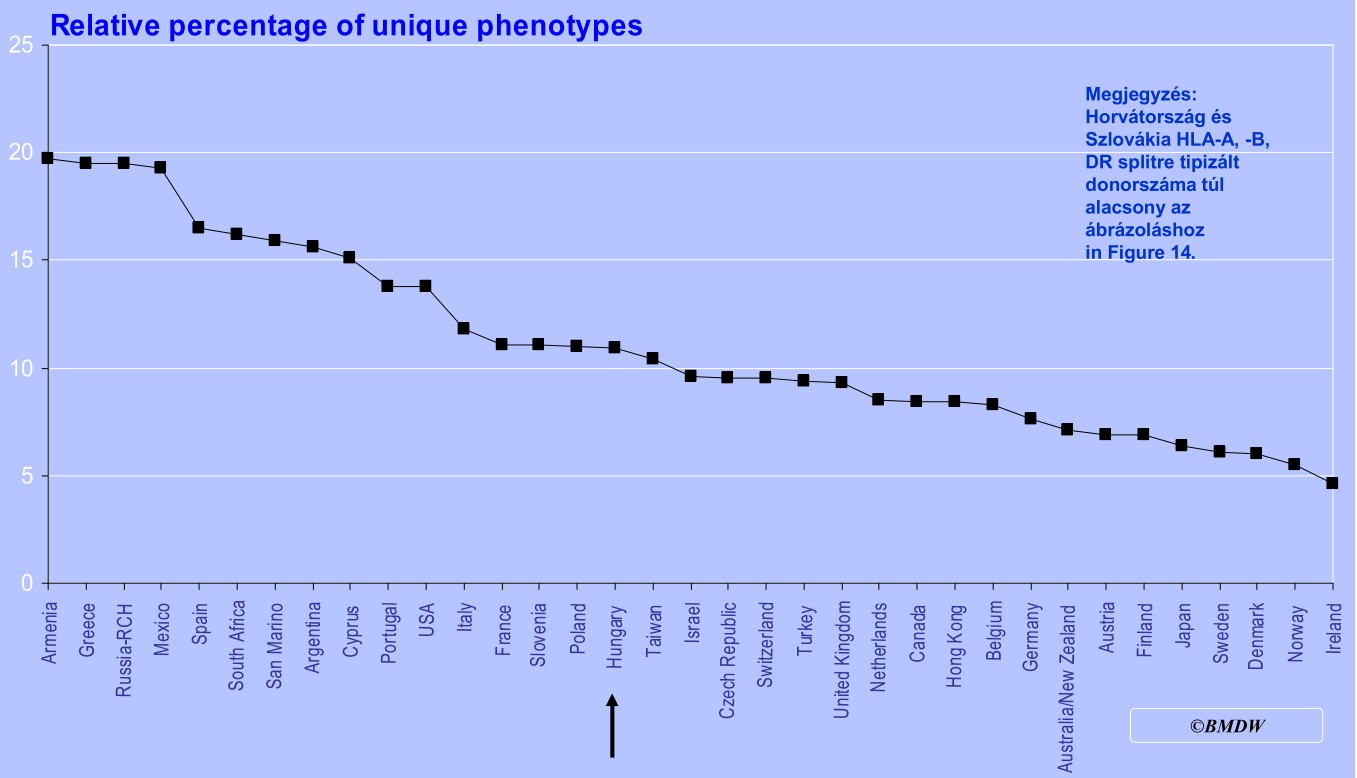
	No	Ország no	Donor no
Világszerte	94	41	9 967 976
Örményország	1	1	9 524
Bulgária	1	1	79
Horvátország	1	1	83
Csehország	3	1	47 804
Magyarország	1	1	4 561
Litvánia	1	1	254
Lengyelország	6	1	29 553
Oroszország	1	1	13 848
Szlovákia	2	1	387
Szlovénia	1	1	2 397
10 ország összesen	18	10	108 490

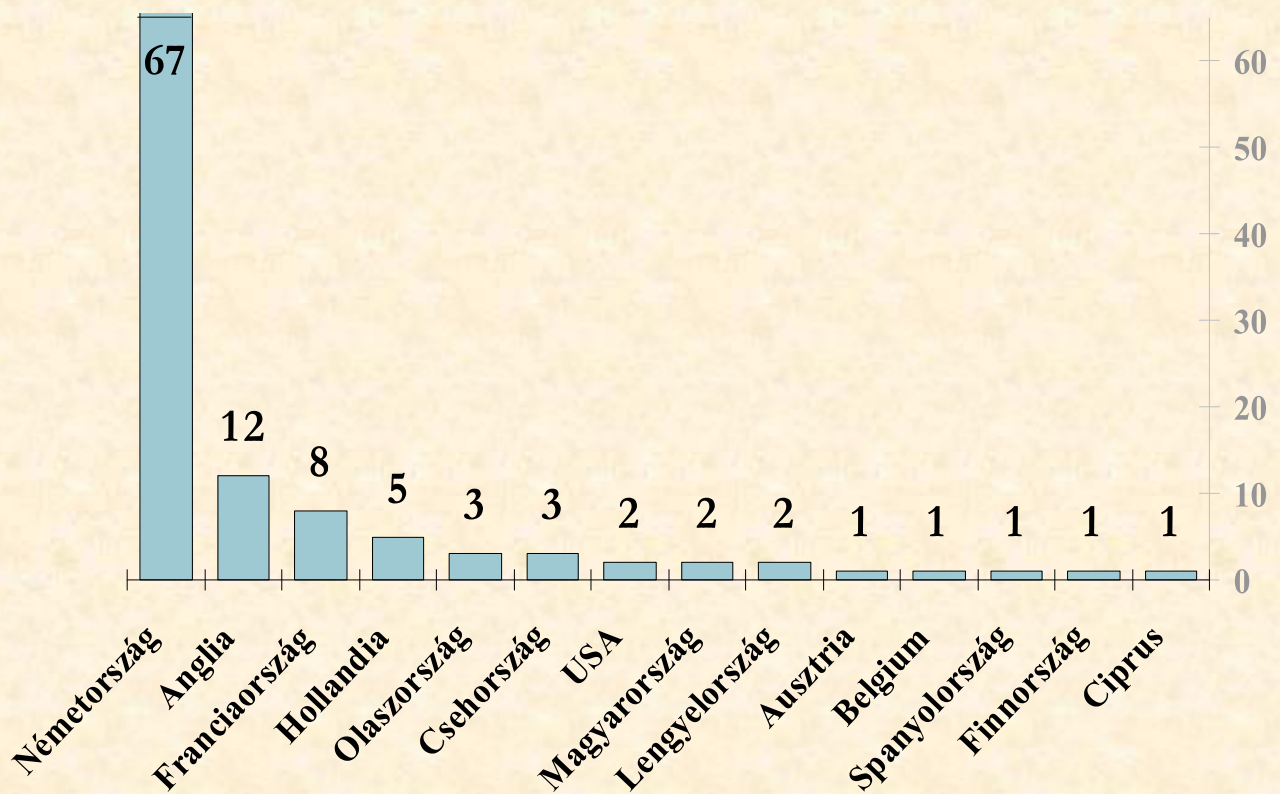

Az egyedi HLA-A, -B, -DR split fenotípusú őssejtdonorok relatív százalékos aránya országoként

A magyar betegek számára transzplantációhoz összejtet adó donorok megoszlása származási ország szerint 1990-2005 (n: 109)

Köldökvér őssejtek előnyei és hátrányai

Előnyök:

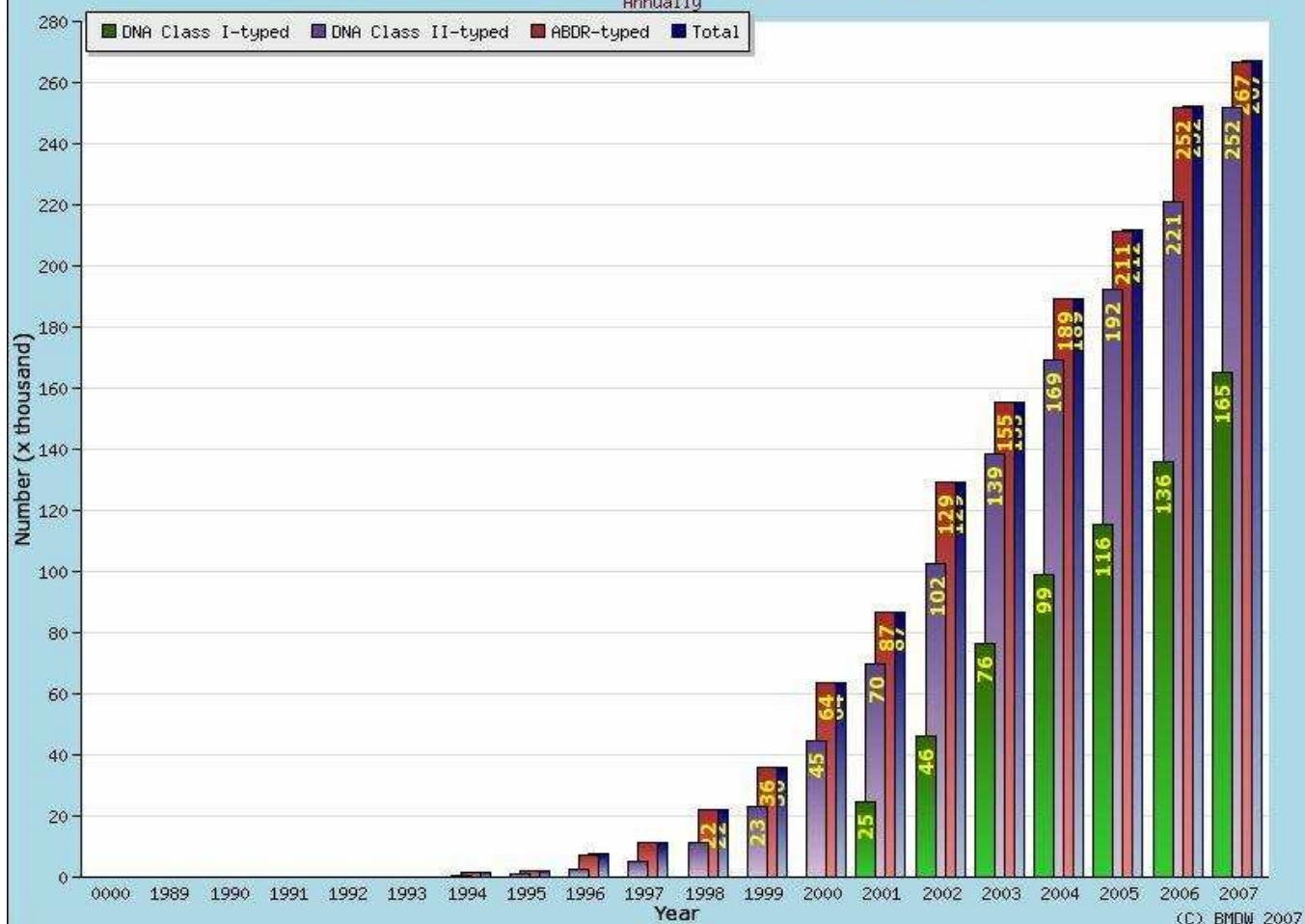
- több éretlenebb őssejtet tartalmaz
- lymphocytái kevésbé alloreaktívak
- kisebb eséllyel közvetít fertőzést (CMV)
- könnyen nyerhető és gyorsan felhasználható
- nem szükséges teljes HLA egyezés (az eredmények 1 antigén különbség és teljes HLA egyezés mellett azonosak), ezért nagyobb valószínűséggel találni alkalmas donort

Hátrányok:

- őssejt tartalma korlátozott
- megtapadás lassabb

Total number of cord blood units

Annually

(C) BMDW 2007

Őssejtforrás

- Csontvelő
- Perifériás vér
- Köldökzsinórvér

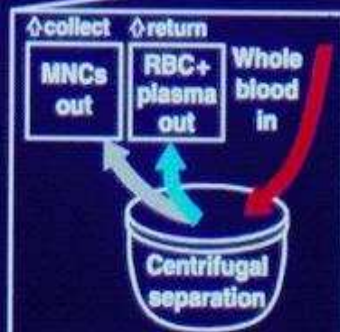
COLLECTION OF PBPC BY LEUKAPHERESIS

PBPC collected in bags

Whole blood into machine

RBC + plasma returned to patient

Perifériás őssejt átültetés előnyei és hátrányai

Előny:

- gyorsabb megtapadás → rövidebb aplasia
- kevesebb szövődmény
- gyorsabb hazamenetel
- kisebb költségek
- ismételt ferezisekkel több sejt gyűjthető → graft manipuláció (CD34+ szelekció, T sejt mentesítés)
- Allogén átültetéseknel a donor számára előnyt jelent, hogy nincs szükség műtétre, ambuláns formában alkalmazható, nagy donor-recipiens testtömeg különbségek esetén is lehetővé teszi a transzplantációt.

Hátrány:

- gyakoribb krónikus graft versus host betegség

Transzplantáció szakaszai

- Kondicionálás
- Közvetlen poszttranszplantációs szak
aplasia (0-30. nap)
- Korai poszttranszplantációs szak
(30-100. nap)
- Kései poszttranszplantációs szak
(100-365. nap)

Kondicionáló kezelés

- Mega chemo-radioterápia
- Cél:
 - Malignus sejtek elpusztítása
 - Immunszuppresszió (rejectio ↓)
 - „Hely” a donor vérképzés számára a csontvelői stromában

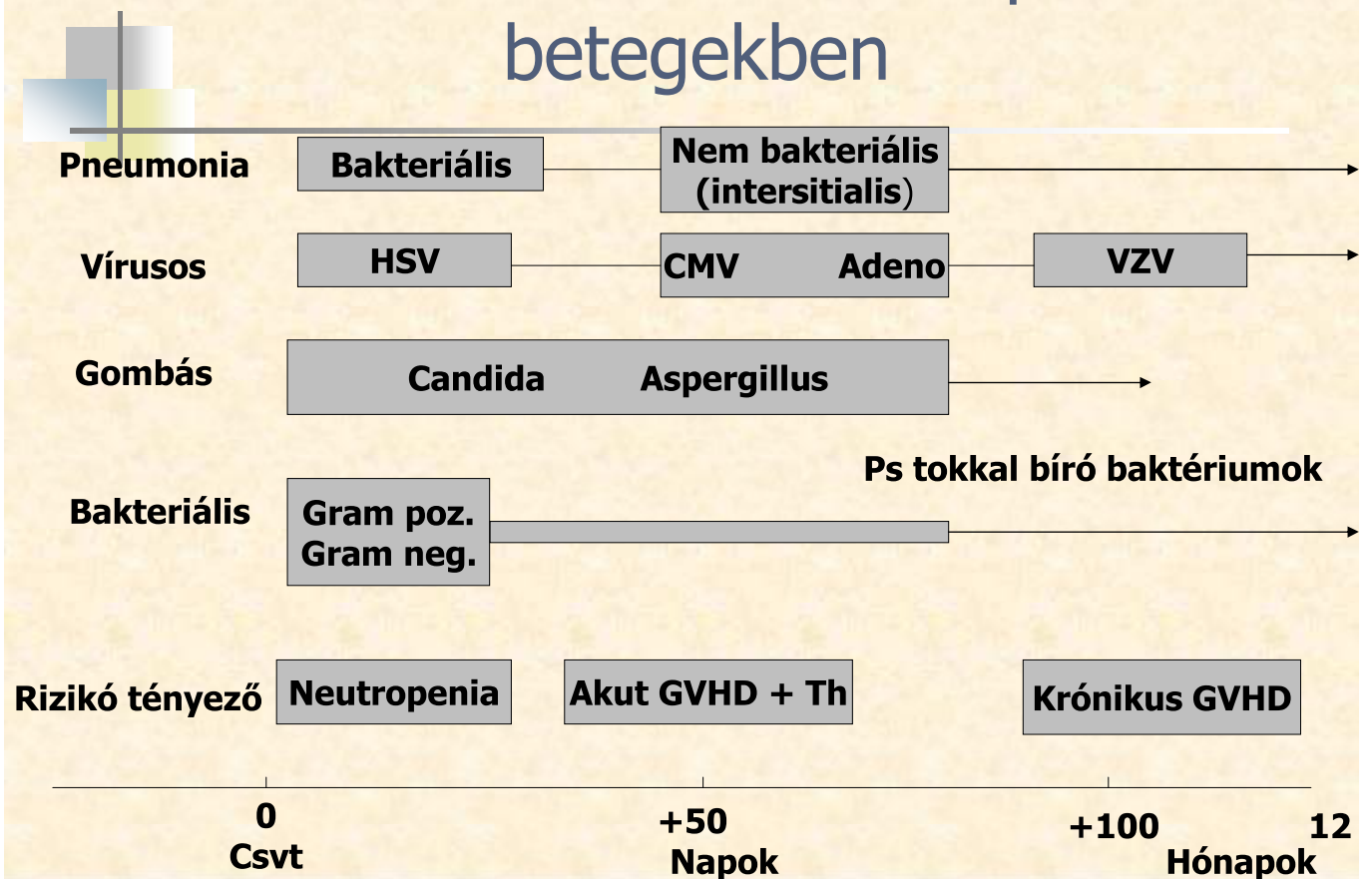

Szövődmények

- Fertőzés
- Vérzés
- Gyógyszer mellékhatások
- Graft versus host betegség
- Graft rejekció
- Késői mellékhatások

Infekciók csontvelő-transzplantált betegekben

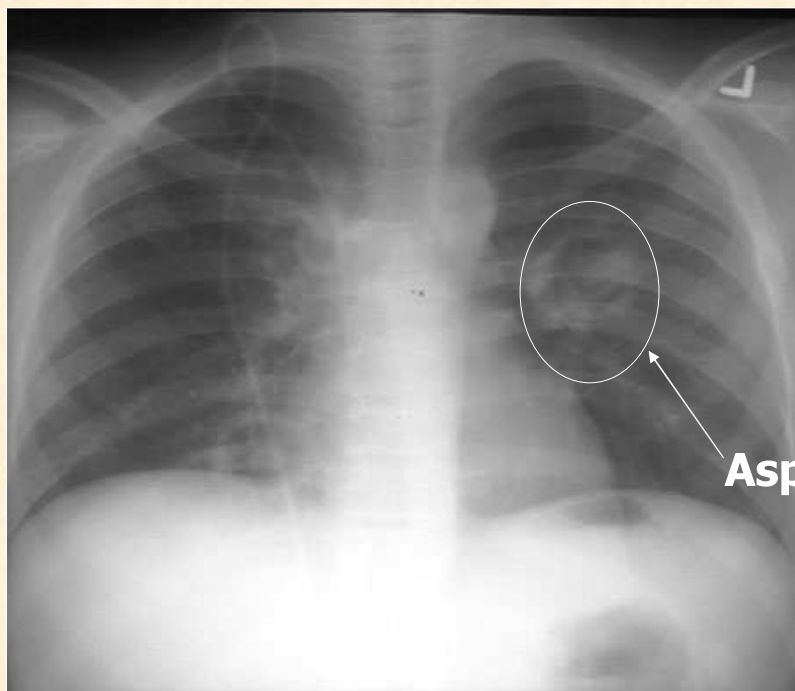

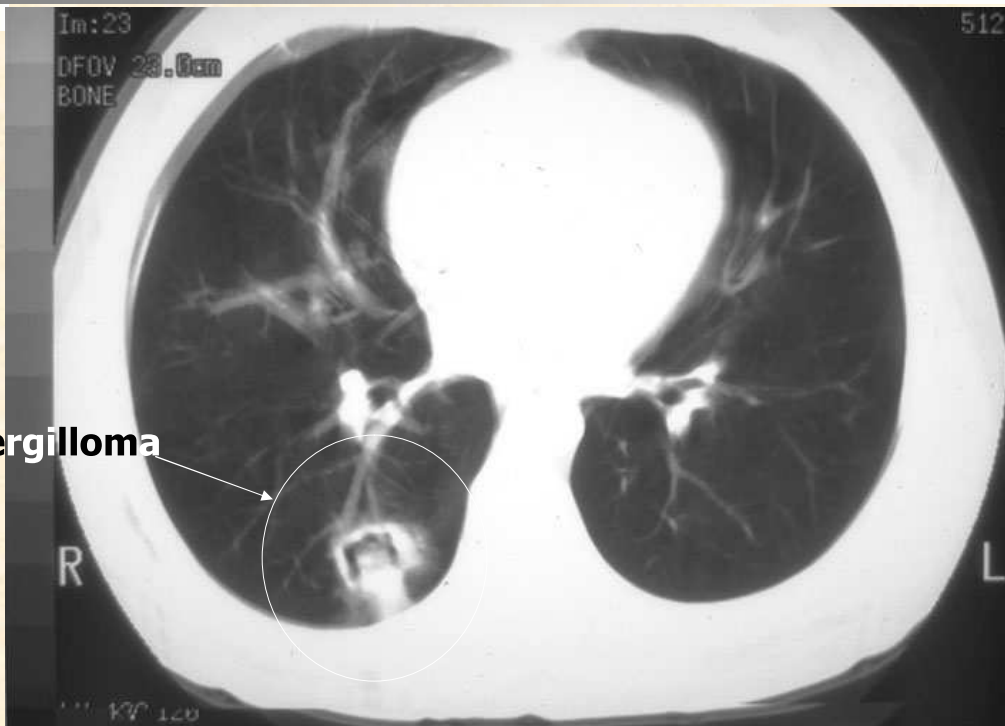
Aspergillosis

Aspergilloma

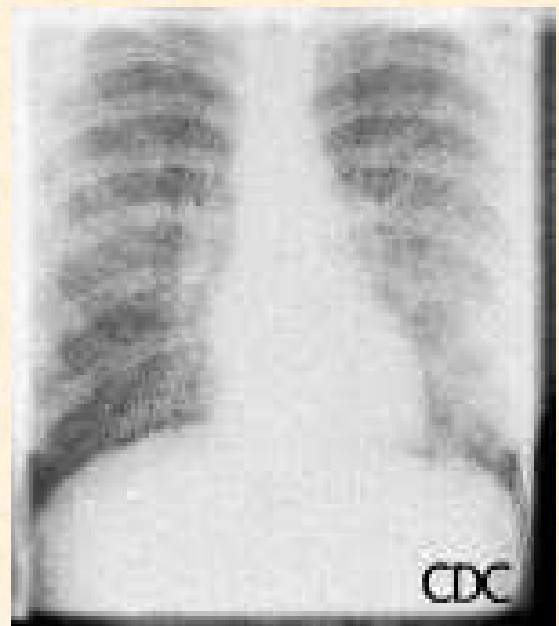
Aspergillosis

Aspergilloma

CMV intersticiális pneumonia

- Medián kezdet: 50 nap
- Az intersticiális pneumóniák fele
- Halálozás ~ 85%
- A csvt utáni halálozás vezető oka

CMV pneumonia (CT)

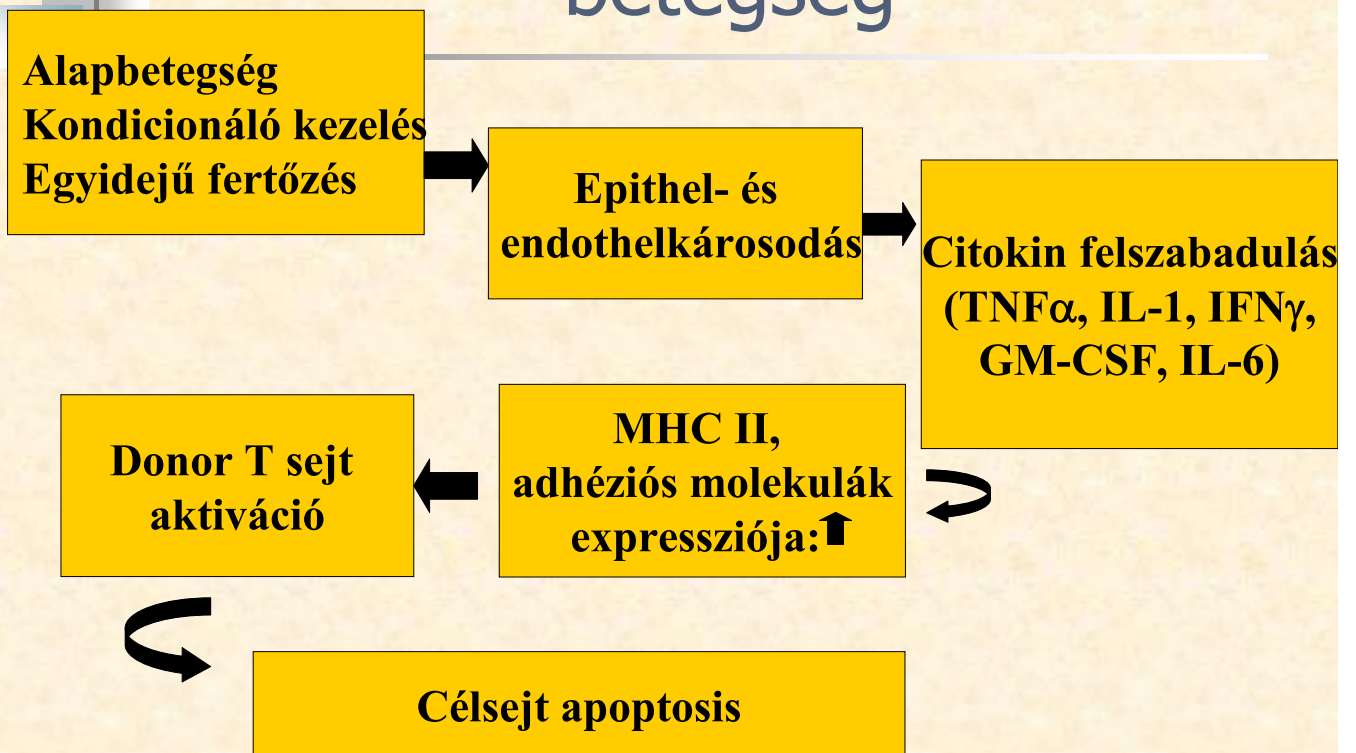

Akut Graft versus Host betegség (GvHD) feltételei

- A graft immun-kompetens sejteket tartalmazzon
- A graft és a host alloantigénjei különbözzenek
- A host ne tudjon hatékony immunválaszt kiváltani a graft ellen (immundeficiens legyen)

Akut graft versus host betegség

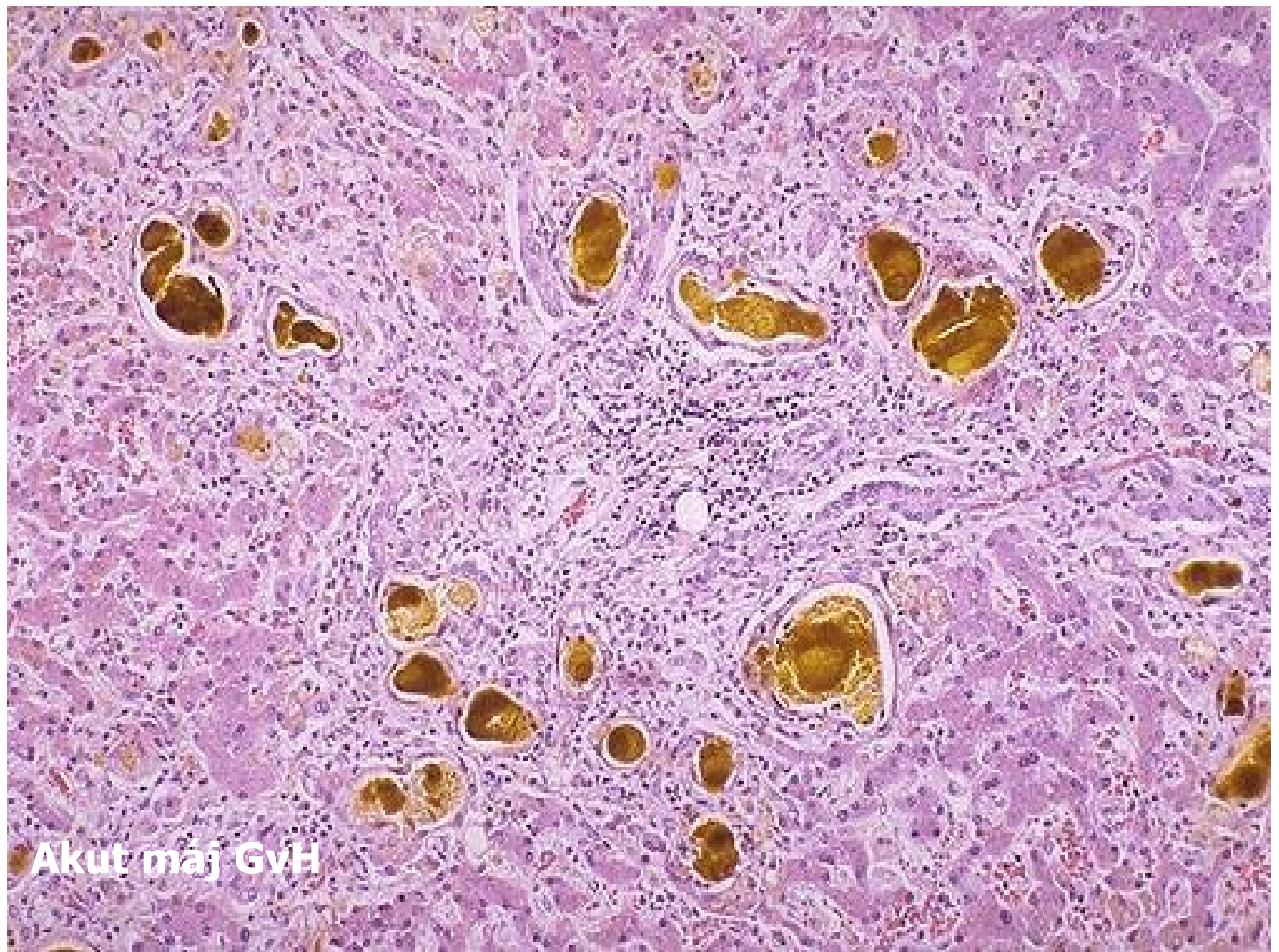
Acut GvHD – klinikai tünetek

- **Bőr:** maculopapulosus exanthema (rash), elsősorban tenyéren, talpon arcon és a fülek mögött → tovaterjedve, összefolyó, papulák, vesiculák, bullák, desquamatio (~toxicus epidermális necrolysis)
- **Máj:** cholestaticus icterus
- **Bél:** profúz zöldes, vizes jellegű hasmenés, bélvérzés, görcsös hasi fájdalom, ileus
- **Általános tünetek:** láz, hányás, MAHA, hemolízis, thrombocytopenia

Akut GVHD

Akut māj GvH

Chronicus GvHD

- Kezdetben lichen planusra emlékeztető elváltozások → poikiloderma
- Lokalizált forma: epidermális atrophia, focalis fibrosis, morphea-szerű elváltozások, komoly gyulladás nélkül
- Generalizált forma: gyulladásos elváltozások → kiterjedt fibrosis, scleroderma

Krónikus graft versus host betegség

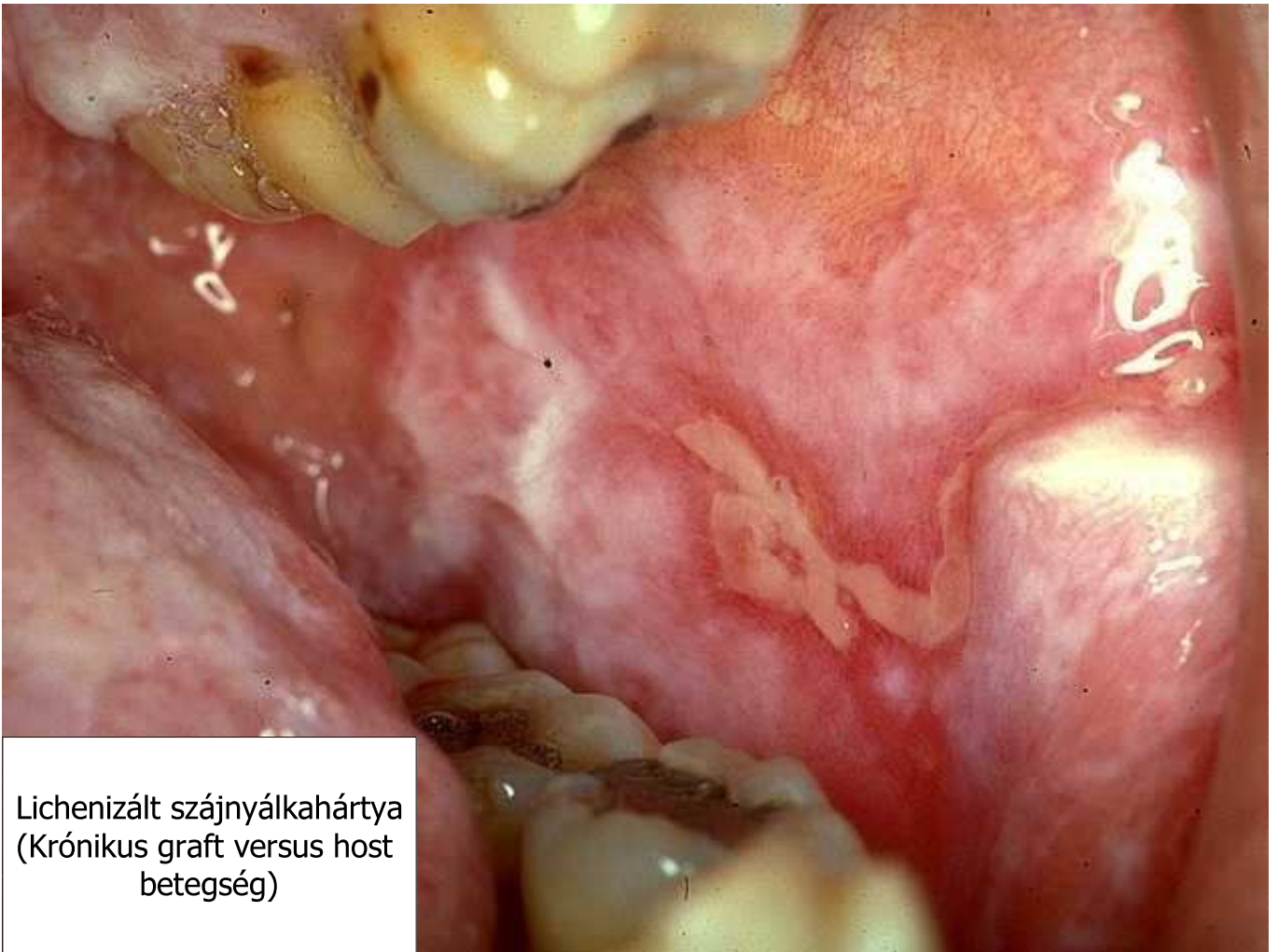

Lichenizált szájnyálkahártya
(Kronikus graft versus host
betegség)

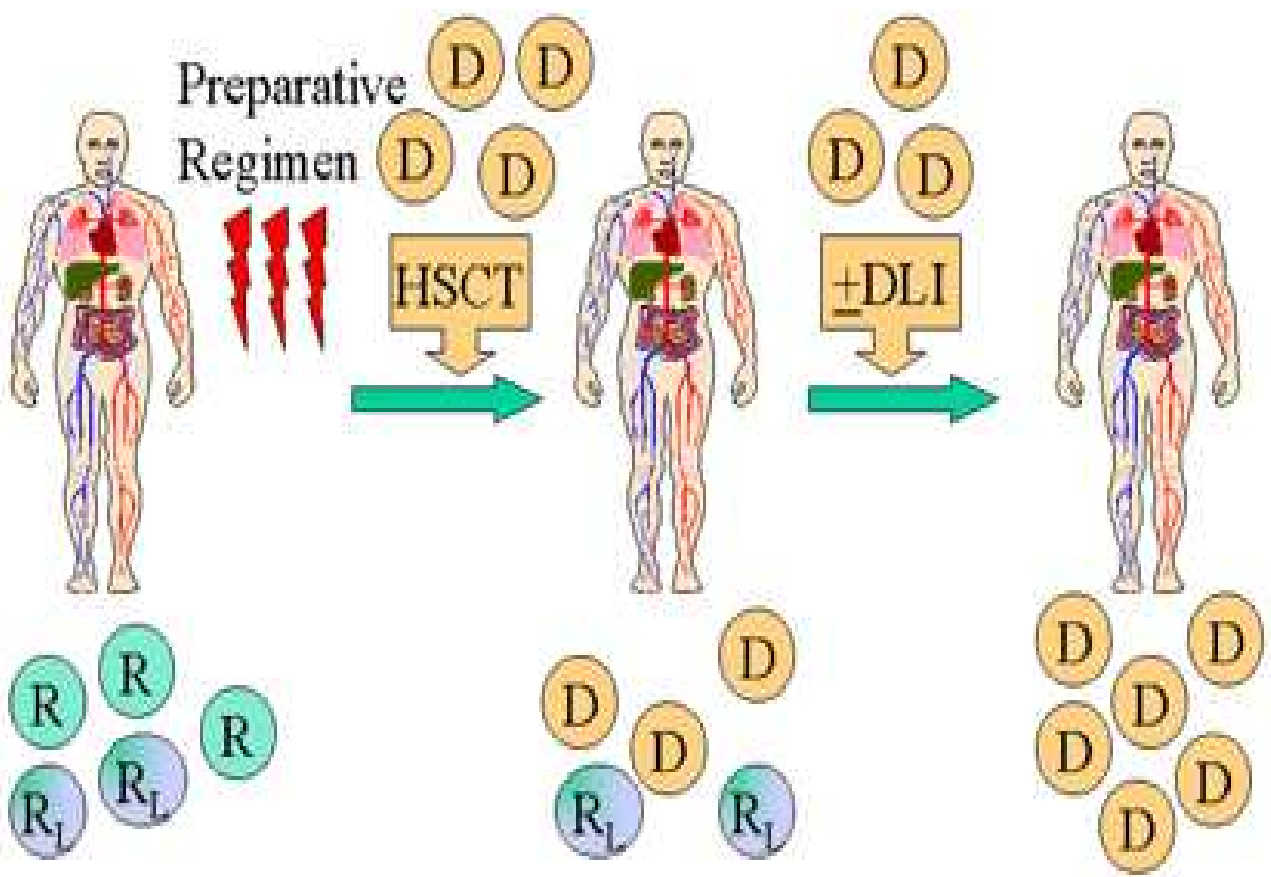
Késői mellékhatások 1.

- Krónikus graft versus host betegség
- Immundefektus és fertőzések
- Légúti és tüdőbetegségek
- Autoimmun kórképek
- Neuroendokrin működészavar
- Növekedési és fejlődési zavar
- Infertilitás
- Szívbetegség

Késői mellékhatások 2.

- Szemészeti problémák
- Mozgásszervi betegségek
- Fogászati eltérések
- Húgy-ivarrendszeri működészavarok
- Gastrointestinális- és májműködési zavarok
- Malignus betegségek
- Központi- és perifériás idegrendszeri zavarok
- Pszichoszociális hatások

Recipient

Donor Mixed Chimera

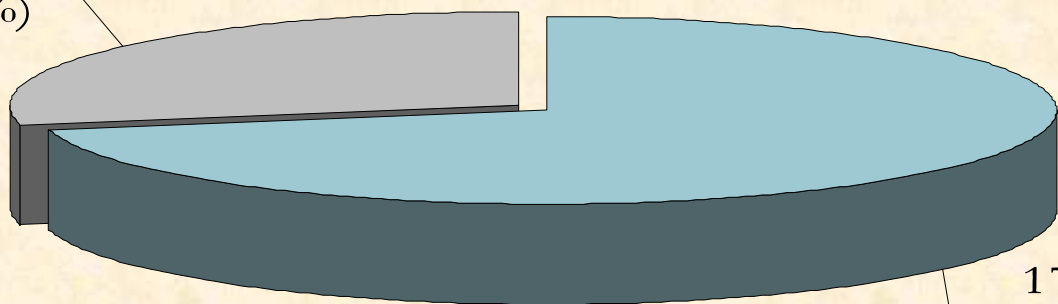
Complete Chimera

Őssejt-átültetések száma (1992. 01. 01. - 2008. 03. 31.)

n=247

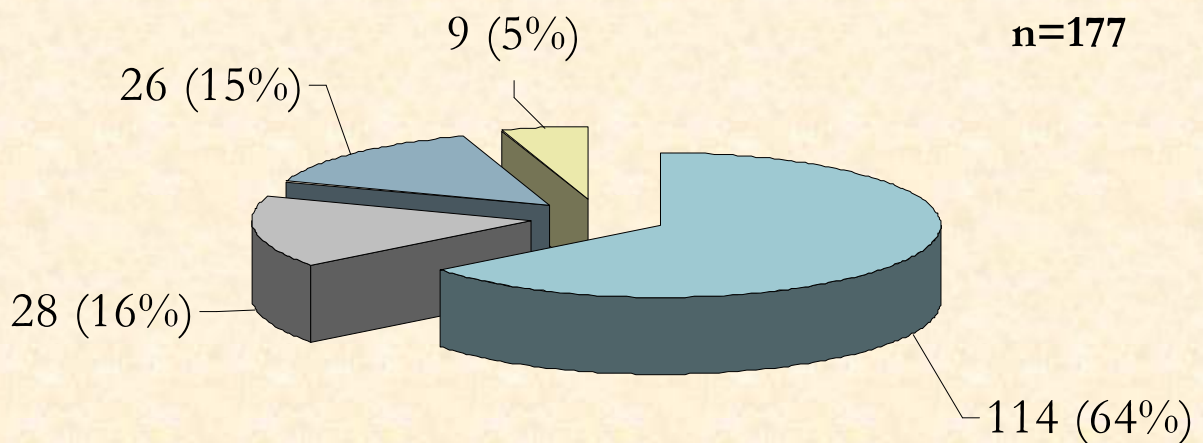
70
(28%)

177
(72%)

Allogén Autológ

Az allogén átültetések megoszlása

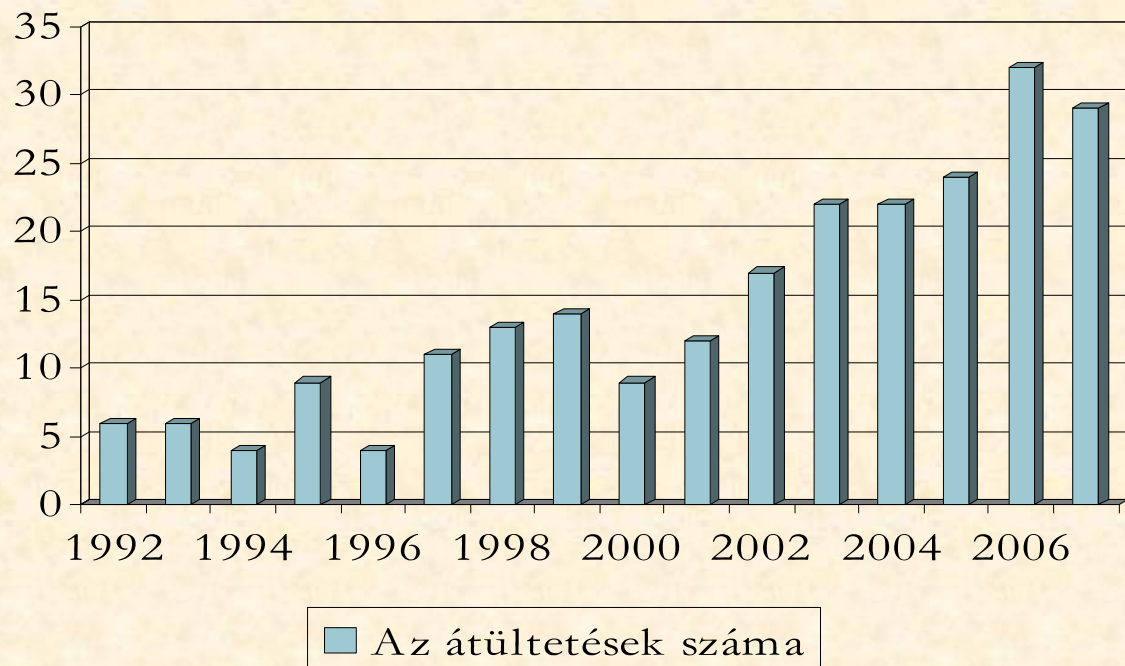
■ malignus hematológiai

■ nem malignus hematológiai

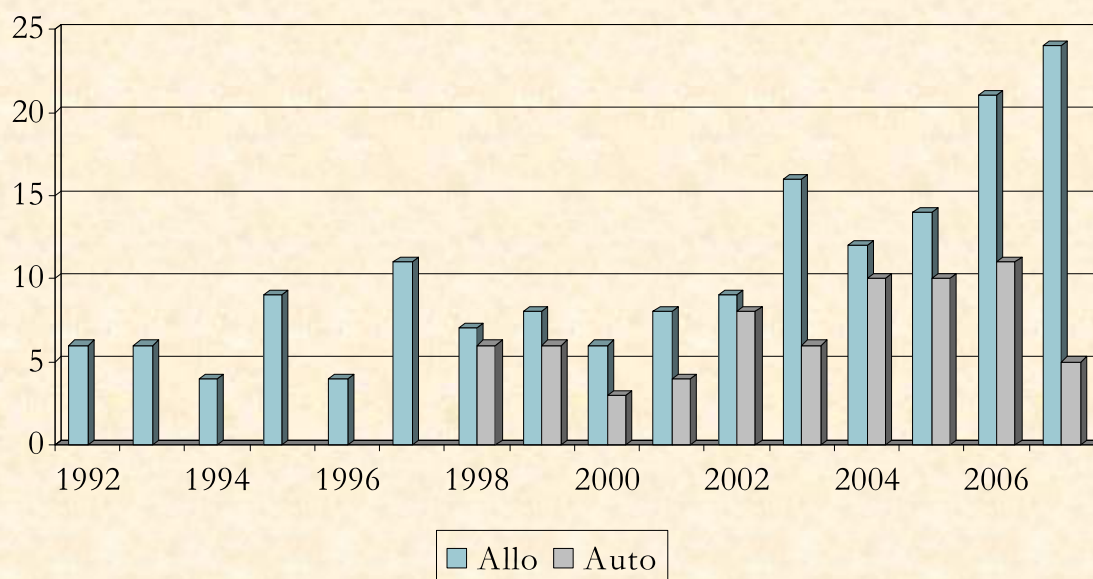
■ immundefektus

■ egyéb veleszületett

Az átültetések megoszlása

A transzplantációk megoszlása az átültetés típusa szerint

Köszönöm a figyelmet!

